

Oponentský posudek bakalářské práce

Název práce: *Vliv inscenací Ewy Zembok na tematické směřování divadla X10*

Autor práce: Barbora Schneiderová

Obor: Teorie a dějiny divadla

Školitel: PhDr. Barbara Topolová, Ph.D.

Oponentka: Mgr. Alena Sarkissian, Ph.D.

Barbora Schneiderová v názvu bakalářské práce slibuje představit Ewu Zembok jako spolutvůrkyně profilu divadla X10. Už název podle mě ale může čtenáře mást. Co autorka myslí „tematickým směřováním“?

Při čtení vlastního textu jsem postupně opustila představu, kterou název sugeruje, že by se snad divadlo X10 specializovalo jen na jedno téma ve smyslu jednoho námětového okruhu. Nabyla jsem přesvědčení, že autorka spíše neumí pracovat s pojmem dramaturgie a nedokáže rozlišovat úlohu dramaturga a úlohu režiséra při práci na inscenaci, či spíše uvažovat o tom, jak spolu tyto dva divadelní tvůrci v uměleckém procesu kooperují.

Své přesvědčení jsem si dále čtením práce jen utvrdila. V práci totiž autorka profil divadla a jeho kmenové režisérky strukturuje podle dramaturgických okruhů, jež jsou divadlem a režisérkou pěstovány, tedy na inscenace – generační výpovědi, a na site-specific projekty. Také v obou těchto dvou repertoárových liniích uchopuje Schneiderová profil – a koho či čeho? režisérky? dramaturgie divadla? – skrze konkrétní dramatické texty / scénáře projektu. Obojí lze nazvat dramaturgickým nahlížením na režijní tvorbu Ewy Zembok. Jméno dramaturgyně, s níž Zembok spolupracuje, Lenky Havlíkové, však v práci padne jen několikrát a více méně mimochodem (v poznámce pod čarou, v úvodním narativu o založení divadla, a v ilustračních citátech dokládajících umělecký záměr příslušné inscenace).

Autorka nikde jasně nedefinuje tvůrčí vztah mezi dramaturgyní Havlíkovou a režisérkou Zembok. Není tedy jasné, jak probíhá dialog o profilování dramaturgie celého divadla. Jak silně ovlivňuje Zembok výběr titulů, které bude režírovat, jak se podílí na interpretaci textu, jeho úpravě, jak se ve site-specific projektech podílí na vzniku scénáře, osnovy divadelní události? Z práce – nechtě? záměrně, ale nedořečeně? – vyplývá, jako by hlavní osobností divadla, jeho mozkiem i výkonnou rukou byla Zembok. Havlíková se v mysli čtenáře této bakalářské práce krčí v oné služebné úloze dramaturgyně/sekretářky, jak ji známe z neblahé institucionální praxe. Troufám si tvrdit, že takto to v divadle X10 není a být nemůže. Troufám si tvrdit, že úloha dramaturgyně je v tomto divadle autonomní a silná a práce na každé inscenaci je vyváženou spoluprací obou umělkyně. Lze to doložit už jen

radikálním pojetím adaptací prozaických děl, stejně jako důkladně připravenými site-specific projekty, jež vyžadovaly důkladné rešerše, stejně jako dobře promyšlený dramaturgický záměr.

Druhá slabina této práce vyplývá mimo jiné z mé první výhrady. Autorka opírá svou argumentaci o to, čemu říká „analýza inscenace.“ Vzhledem k tomu, že má být v centru zájmu dílo režisérky, očekávala bych, že výsledkem tzv. analýz bude charakteristika režii Ewy Zembok a tyto závěry zasadí autorka do rámce celkového profilu divadla. Nedočkala jsem se bohužel ničeho z právě uvedeného. Důvody jsou následující:

Autorka práce neprovádí analýzu inscenace, nýbrž jakýsi rozvinutý popis. Velkou část každé charakteristiky zaujme děj inscenace, následně zmínka o dramaturgických úpravách (aniž je použito tohoto pojmu) a je také nezřídka nastíněn záměr inscenátorů – ten se však bohužel může lišit od účinku, který ve výsledku dílo na publikum má. Snad jen s výjimkou projektu *Dům uměleckého Poltergeista*, není v popisech inscenací intence jasně odlišena od charakteristiky jejího uskutečnění.

Schneiderová sice vždy popíše, jak inscenace vizuálně vypadaly a zhodnotí umělecké výkony, nikdy se však nepustí do stylové charakteristiky díla, neukotvuje je v žádném estetickém a společenském kontextu. U site-specific projektů jde pouze tak daleko, jak jí to umožní reflexe v tisku. Neproniká do duchovního a intelektuálního zázemí inscenace – tedy do prostoru režisérčiny imaginace, do zdrojů použitých obrazů, zvuků, haptických iluzí a jejich vzájemného propojení. Neptá se, PROČ režisérka zvolila právě takové vyjádření.

Je nutno říci, že analýza inscenace je náročná disciplína a jediná inscenace v takovém případě vydá na celou práci. Analýza také vyžaduje důkladné studium sekundární literatury, aby analytik*čka pronikl*a do co nejvíce kontextů, v nichž se jevištní dílo ocitá. Schneiderová ovšem nečetla ani pretexty, jejichž jevištní adaptace analyzuje. Položku „sekundární literatura“ práce ani neobsahuje. Netvrdím, že ji obsahovat musí. Jsem ale přesvědčena, že v tom případě textům, které nazývá „analýza“, musí říkat jinak. Třeba „charakteristika inscenace“ či „popis inscenace“.

Schneiderová se podle mého názoru minula cílem práce. Necharakterizovala ani režijní styl Ewy Zembok, ani její vliv na divadlo X10, protože ani na konci práce není jasné, v čem je její vliv specifický a v jakém vztahu je k dramaturgické profilaci divadla.

Práce podle mého názoru obsahuje mnoho metodologických nejasností. Jakkoli je po jazykové stránce vcelku uspokojivě napsaná, jsem nucena ji zhodnotit stupněm **dobře**.